

Güzel Sanatlar Fakültesi'nin tarihi

Prof. Dr. Murat TUNCAI

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi 1975 yılında Ege Üniversitesi'ne bağlı olarak kuruldu ve ülkemizin ilk Güzel Sanatlar Fakültesi olma kıvancını ve sorumluluğunu yüklenmiş oldu.

Fakültenin kuruluş yıllarında yürürlükte bulunan 1750 sayılı Üniversiteler Yasası uyarınca ülkemizde özgün sanat eğitimi vermekte olan köklü kurumlar bulunmaktaydı. Güzel Sanatlar Akademisi ve tatbiki Güzel Sanatlar Akademisi İstanbul'da, Devlet Konservatuarları Ankara, İzmir ve İstanbul'da çalışmalarını sürdürmekteydiler. Orta öğretimin gereksinimi olan Müzik ve Resim-İş öğretmenlerinin eğitimi Ankara'da Cumhuriyetin ilk yıllarında kurulan Gazi Eğitim Enstitüsü'nde geliştirilen modele uygun olarak eğitim enstitülerinde yapılmaktaydı. Ankara'da Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nde kuramsal ağırlıklı eğitim yapan bir Tiyatro Kürsüsü, Siyasal Bilgiler Fakültesi'ne bağlı olarak çalışan Basın Yayın Yüksek Okulu Sinema-Televizyon Bölümü vardı.

Güzel Sanatlar Fakültesi'nin, bu dağınık alanlarda yürütülmekte olan sanat eğitimi tek bir çatı altında toplayacak farklı bir yapılanma modeli içinde biçimlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu çatı bir akademi, konservatuar, eğitim enstitüsü ya da yüksek okul olmayacak, dört yıllık bir fakülte olacaktır. Bu fakülte klasik fakülteler gibi salt kuramsal bilgi üretimi ve öğretimi ile sınırlı kalmayacak, aynı zamanda araştırmalar ve uygulamalı derslerle mesleki eğitime yönelecek; özel yetenek sınavlarıyla seçeceği öğrencilerini, ekmeğini, öğrenim gördüğü alanda sanat üretimleriyle kazanan nitelikli, çağdaş donanımlı birer sanatçı olarak yetiştiren özgün bir fakülte olacaktır. Lisans düzeyinin üstünde Yüksek Lisans ve Doktora programlarının da açılması hedefleniyordu. Öğrencilerin akademi ya da konservatuar geleneğinde olduğu gibi, tek ustanın sınıfında, onun yeni bir modeli olarak yetişmesi yerine; nesnel bakış açısı, özgün dünya görüşü ve sanatçı kimliğini bölüm sistemi içinde değişik sınıflarda değişik öğretim üyeleriyle çalışarak geliştirme fırsatı sağlanmasının daha doğru bir yaklaşım olacağı düşünülüyordu. Güzel Sanatlar

Fakültesi'nin eğitimi sanatsal beceriler geliştirilirken kuramsal birikimin de oluşturulabileceği bir eğitim olacaktır.

Bu düşüncelerle fakülte, başka ülkelerde ayrı okullarda sürdürülen sanat dalları ve eğitim yöntemlerini tek bir çatı altında toplayan heterojen bir yapıyla kuruldu. Başlangıçta Mimarlık, Kent Planlama, Tarihi Çevre Koruma ve Peyzaj Mimarlığı alanlarını kapsayan Çevre Tasarımı Bölümü, Resim, Heykel, Grafik alanlarını içeren Görsel Sanatlar Bölümü, Müzik, Bale, Tiyatro, Sinema ve Televizyon alanlarının eğitimi içeren Gösteri ve Ses Sanatları Bölümü ile açılan fakülte 1975-76 öğretim yılında ağırlıklı olarak Mimarlık eğitimi yapmış; 1976-77 döneminde fakülteye yeni katılan öğretim elemanları ile Tiyatro, Sinema-TV, Müzikoloji ve Tekstil Tasarımı alanlarına da öğrenci alınarak yapı genişletilmiştir. 1981 yılında Türk Yükseköğretim Sistemi'nin yeniden biçimlendirilmesi aşamasında Ege Üniversitesi'nden ayrılarak Dokuz Eylül Üniversitesi'ne bağlanan fakülteden ayrılan Çevre Tasarımı Bölümü ve yeni açılan bölümlerle Resim, Heykel, Grafik, Seramik-Cam, Tekstil Tasarımı (Baskı, Dokuma, Moda Aksesuar, Moda Giyim), Geleneksel Türk El Sanatları (Halı Kilim Eski Kumaş Desenleri, Çini ve Çini Onarımları, Tezhip, Hat), Sahne Sanatları (Oyunculuk, Dramatik Yazarlık, Sahne Tasarımı), Sinema-TV, Fotoğraf ve Müzik Bilimleri eğitiminin aynı çatı altında yapıldığı özgün bir eğitim kurumu haline gelmiştir. Bu model, ülkemizde 1981 yılından sonra açılmaya başlayan pek çok Güzel Sanatlar Fakültesi için de bir prototip olmuştur.

Böyle bir yaklaşımın bir eğitim kurumu olarak oluşturulması ve gelişimi aşamasında karşılaşılan ilk güçlük fakültenin İzmir'de kurulması konusundadır. İstanbul ve Ankara kadar sanat ve kültür ortamı yeterince gelişmemiş olan ülkemizin bu üçüncü

büyük kentinde bu denli kapsamlı hedef ve programları gerçekleştirecek yeterli sayıda öğretim üyesi bulunmuyordu. Birikim ve deneyimlerini geliştirilen programlar doğrultusunda üniversite öğrencilerine aktaracak sanatçılar da çoğunlukla İstanbul ve Ankara'da yaşamaktaydılar. İzmir'in her iki kente de coğrafi uzaklığı bu kaynaklardan konuk öğretim üyesi sağlama olanağını ciddi şekilde engelliyordu. Güzel Sanatlar Fakültesi'nde öngörülen eğitim, İzmir'de yaşamayı gerektiriyordu. Kendilerine çağrı yapılan pek çok değerli sanatçı, başlangıçta sanat ve kültür ortamı henüz istenilen düzeyde olmayan İzmir'e yerleşerek, yeni bir düzen oluşturma konusunda, yeni bir öğretim kurumunun oluşması ve kökleşmesi için özveride bulunma girişimlerine karşı çekimsiz kaldılar. Böylece Güzel Sanatlar Fakültesi İzmir'de yaşayan az sayıda akademisyen ve sanatçı ile, kurulu düzenlerini İzmir'e naklederek kariyerlerinde özveride bulunmaktan çekinmeyen sanatçı ve akademisyenlerle yola çıktı. Bu aşamada Tiyatro dalında Prof. Dr. Özdemir Nutku, Sinema-TV dalında Prof. Dr. Alim Şerif Onaran, Müzikoloji dalında Prof. Dr. Gültekin Oransay, Resim dalında Adem Genç, Halil Akdeniz, Heykel dalında Cengiz Çekil, Tekstil Tasarımı dalında Ayten Sürür, Seramik dalında Sevim Çizer başı çektiler. Onları Cuma Ocaklı, Aydın Akdeniz, Gören Bulut, Fevzi Saydam, Suat Taşer, Haşim Hekimoğlu, Ragıp Haykır, Murat Tuncay, Hülya Aklan, Faruk Ersöz, Zülal Aksoy, Mehmet Ergüven, Gökhan Akçura, Bilgin Adalı, Oğuz Adanır, Oğuz Makal, Oktay Kutluğ, Hüsnü Tekinoğlu, Ünsal Altunbaş, İbrahim Bergman, Ahmet Sipahioglu, Erdoğan Okyay, Nurhan Cangal, Turgut Aldemir, Necati Gedikli, Edip Günay, Kumru Canku, Ali Sürür, İsmail Öztürk izlediler.

Kuruluş yıllarında karşı karşıya gelinen ikinci güçlük Güzel Sanatlar Fakültesi'nin Ege Üniversitesi bünyesinde aynı dönemde yasaları çıkan ve eğitime açılan yedi fakülte içinde olmasından kaynaklanıyordu. Yapılan ve yapılması istenen sanat eğitimi özelliği gereği önemli ölçüde araç, gereç ve mekan düzenleme giderlerini gerektiriyordu. Kimi dallarda çağdaşlığın gereği olan teknik gereçler bir yana, klasik temel eğitim malzemeleri bile yeterince sağlanamamıştı. Sanat eğitimi pahalı bir eğitimdi ve bu eğitimin gerektirdiği alt yapı giderleri için üniversite bütçesinin sağlayabildiği mali olanaklar yeni kurulan fakülteler arasında eşit olarak bölüşülüyordu. Her biri diğerinden çok farklı özellikleri olan sanat dallarını bir araya getiren Güzel Sanatlar Fakültesi

bölümlerinin gereksinimlerinin karşılanması ve çağdaş eğitimin gerektirdiği düzeyin korunması zaman içinde sağlanabilen olanaklar çerçevesinde gerçekleştirilebilmiştir. Kuruluş aşamasında öğretim üyelerinin gösterdiği büyük özveriler bugün çeyrek yüzyılı aşan eğitim geleneğine sahip Güzel Sanatlar Fakültesi'nin en güçlü temellerini oluşturur.

Güzel Sanatlar Fakültesi 1975'den 1998 yılına kadar tüm idari ve akademik birimleri için kendisine tahsis edilen ve Alsancak Stadyumu'nun hemen bitişiğinde yer alan binayı kullanmak zorunda kalmıştır. Zaman içinde bu binaya yapılan küçük eklemelere rağmen bu yapının yetersiz kalması nedeniyle bazı bölümler için Ege Üniversitesi Bornova Kampüsü içinde tahsis edilen mekanlar kullanılmış, ancak tüm bölümlerin birlikte eğitim yapabilmeleri için gereken mekanın elde edilmesi konusunda daha kalıcı bir çözüm, İzmir'in sanat kültür yaşamı için Güzel Sanatlar Fakültesi ve Devlet Konservatuarı'nın yaşamsal önemini gören ve bu amaçla Narlıdere'de bulunan arazisini bu iki kurumun binalarının yapılması için üniversiteye bağışlayan bir hayırseverin girişimiyle gerçekleştirilmiştir. Güzel Sanatlar Fakültesi'nin bugün tüm idari ve akademik birimlerini barındırmakta olan bina kompleksinin inşaatına 1988'de başlanmış, tamamlanan bloklarda 1993 yılından başlayarak eğitim öğretime geçilmiştir. Güzel Sanatlar Fakültesi 1998 yılından bu yana Narlıdere'de bulunan modern eğitim mekanlarında çalışmalarını sürdürmektedir.

Fakültemiz 1981 yılından bu yana 2500'ün üzerinde mezun vermiştir. Ulusal ve uluslararası değerlendirilmelerde ödül kazanmış yapıtlara imza atan bu sanatçılar yanında kendi bünyesinde yetişen ve akademik kadronun her düzeyinde görev yapan öğretim üye ve yardımcılarıyla; düzenlediği bilimsel ve sanatsal etkinliklerle, yayınlarıyla, öğretim kadrosu ve öğrencilerinin ulusal ve uluslararası başarılarıyla kıvanç duymakta ve temel görevi olan ürünleriyle gelecekte daha güzel bir yaşamı gerçekleştirecek genç sanatçıların eğitimine devam etmektedir.